

2. L'ARGUMENT I L'ESTRUCTURA

La plaça del Diamant és una novel·la que s'estructura a partir de la vivència personal d'una noia, que l'autora ens presenta indissolublement lligada a un barri, a una ciutat i a un període molt concret de la història de Catalunya.

2.1. L'argument

2.1.1. De Natàlia a Colometa (capítols I–XIII)

1. Només començar la novel·la es produeix un canvi d'identitat del personatge protagonista i la Natàlia esdevé la Colometa. Transcriviu el fragment que explica aquest canvi d'identitat.

2. Com reacciona la Natàlia, al llarg dels primers capítols, a aquest canvi de nom? S'hi enfronta? Ho assumeix com un fet normal? Justifiqueu la resposta amb citacions de la novel·la.

3. La relació familiar de la Natàlia ens arriba a partir de comentaris esparsos que ella fa al llarg dels primers capítols.

- a) Transcriviu tots aquests comentaris i classifiqueu-los en els apartats que us proposem a la taula següent: els que parlen de la seva mare i de la seva relació amb ella; els que parlen de la relació matrimonial dels seus pares; els que parlen del nou matrimoni del seu pare; els que parlen de la seva vida a partir del nou casament del pare.

<i>Mare Relació amb Natàlia</i>	<i>Relació matrimonial dels pares</i>	<i>Nou matrimoni del pare</i>	<i>Natàlia a casa del pare i la nova esposa</i>
Capítol I: Capítol III:	Capítol III:	Capítol I:	Capítol III:

- b) Feu una valoració de la influència que aquesta experiència de relació familiar té en la seva manera de ser.
- c) Quina relació té en Quimet amb la seva mare (cap. III)?
- d) Expliqueu si penseu que aquesta relació té a veure amb la seva manera de ser com a home.

4. La relació de parella ve marcada per una actitud dominant d'en Quimet envers la seva companya.

- a) Citeu totes les coses positives que en Quimet diu a la Natàlia quan la coneix a la plaça del Diamant.
- b) Expliqueu la reacció d'en Quimet quan la Natàlia li diu que no li agrada l'obra de Gaudí.
- c) Quina afirmació contundent fa, quan ella li pregunta què passarà si alguna vegada no està d'acord amb ell?
- d) Al final del capítol I, en Quimet té una actitud agressiva envers la Natàlia. A què penseu que es refereix, quan diu *et baldaré?* Considereu que és una reacció habitual d'un home enamorat?
- e) Per tal que la Natàlia estigui sempre pendent d'ell, en Quimet fa servir una sèrie de malalties inventades. Expliqueu quines són i en quines circumstàncies les fa aparèixer (cap. IX, X i XII).
- f) Com atén la Natàlia aquestes malalties? En fa cas?
- g) Rellegiu aquests primers capítols i completeu la taula amb exemples d'altres actituds de domini d'en Quimet envers la Natàlia. Expliqueu l'actitud d'ella en cada atac.

<i>Capítols I-VI</i>	<i>Capítols VII-XIII</i>
<p>Capítol III:</p> <p>Capítol IV:</p>	<p>Capítol VII:</p>

- h) Després d'haver respost les preguntes anteriors, elaboreu un retrat de la relació d'aquesta parella, tenint en compte l'actitud de cadascun: les accions d'ell i les reaccions d'ella.
- i) Expliqueu quina interpretació personal feu de l'actitud de la Natàlia. Considereu que ha perdut la seva identitat, la personalitat? Com reaccionaríeu vosaltres, en cas de mantenir una relació de parella com la seva? Enteneu les seves reaccions?

5. Documenteu-vos sobre la violència de gènere. Repartiu-vos en grups i recolliu informació sobre els maltractaments a les dones, sobre les diferents causes de violència domèstica i sobre la legislació actual respecte d'aquest tema. Elaboreu un recull de premsa local i un altre de premsa nacional. Prepareu una entrevista sobre aquesta qüestió que reculli com veu la gent la violència de gènere en l'actualitat, si considera que ara és diferent de fa anys i si sap quina legislació hi ha sobre el tema. Entrevisteu persones de diferents edats i elaboreu una estadística d'opinió a partir dels resultats que heu obtingut. Prepareu diferents exposicions orals que plantegin aspectes diversos del tema: Les causes de la violència domèstica fa anys i les causes en la nostra època (semblances i diferències); la legislació actual; la valoració de les persones sobre el tema segons la seva edat i sexe (homes i dones, grans i joves); la diversitat de maltractaments, etc.

6. En començar la seva relació amb en Quimet, la Natàlia ha de trencar amb el seu passat: ha de renyir amb en Pere, el seu antic promès.

- a) Copieu el fragment on la Natàlia explica l'episodi en què diu a en Pere que han de renyir (des de *I em sabia molt greu...* fins a *Que l'havia convertit en una mica de fang del no res*) i canvieu-lo en positiu: feu que la Natàlia s'hi declari. Tingueu en compte tota l'adjectivació.
- b) Com se sent la Natàlia quan renyeix amb en Pere? Transcriviu la descripció que fa dels seus sentiments.
- c) Considereu que ella adopta un paper d'agressió envers el noi, per contrast amb la que en Quimet té amb ella?
- d) Quina actitud té en Quimet respecte d'aquest antic promès? Transcriviu tots els comentaris que fa sobre la qüestió.
- e) Quin recurs fa servir en Quimet per posar gelosa la Natàlia? Com viu ella aquest fet? Il·lustreu la vostra explicació amb citacions de la novel·la —vegeu especialment el capítol VII.
- f) Al final del capítol IX, la Natàlia es retroba amb en Pere. Transcriviu l'estat emocional de la Natàlia. Penseu que es troba així per haver trobat l'antic promès? Justifiqueu la resposta.

7. La relació sexual de la parella apareix puntualment i és viscuda per cadascun d'ells de manera molt diferent.

- a) Expliqueu la sensació de la Natàlia quan en Quimet li fa un petó al parc. Com la valoreu? Penseu que té connotacions positives, de plaer, o negatives, de disgust? Raoneu la resposta.
- b) Valoreu el darrer paràgraf del capítol II. Penseu que és premonitori d'alguna cosa? Per què?
- c) Rellegiu el capítol VIII. Expliqueu com s'imagina la Natàlia les relacions sexuals.
- d) Expliqueu la seva nit de nuvis. Per què li fa vergonya explicar-la a la senyora Enriqueta?
- e) Quan mantenen relacions sexuals la parella? Com les anuncia en Quimet? Què fa l'endemà?
- f) En un moment donat, la Natàlia diu: *I em feia veure les estrelles*. Valoreu, pel context, si aquesta oració connota plaer o dolor. Argumenteu la resposta.

8. La maternitat suposa una experiència important per a la Natàlia i en Quimet, però cadascun la viu de manera ben diferent.

- a) Transcriviu els estats d'ànim i la transformació física de la Natàlia en el seu primer embaràs (cap. XI).
- b) Quina actitud té en Quimet mentre dura el part? I després? Transcriviu els fragments que expliquen aquesta actitud.

9. Un aspecte important en la vida de la Natàlia durant aquests primers anys de matrimoni és la cria de coloms a casa seva.

- a) A quin objecte associa la Natàlia l'aparició dels coloms a la seva vida?
- b) Què suposa per a la Natàlia la construcció del colomar?

2.1.2. Els maldecaps petits es van començar a tornar maldecaps grossos (capítols XIV–XXV)

1. Com explica la Natàlia el pas de la seva vida quotidiana sense entrebancs a la seva vida amb maldecaps grossos (p. 74)?
2. Quina circumstància provoca aquest canvi?
3. Al llarg d'aquests capítols els coloms agafen protagonisme.
 - a) Quin altre aspecte relacionat amb els coloms retalla una mica més la llibertat de la Natàlia (cap. XIV)?
 - b) Amb què compara en Quimet el fet que els coloms volin solts pel pis mentre els nens estan sols a casa (cap. XXI)?
 - c) Expliqueu el sentiment de la Natàlia envers els coloms a partir del que explica al capítol XXII.
 - d) Quina opinió en té, de tot plegat, la senyora Enriqueta? La compartiu?
4. Un any i mig després del naixement del nen, la Natàlia es torna a quedar embarassada.
 - a) Com viu la Natàlia el segon embaràs?
 - b) Quin tret físic la caracteritzarà durant i després de l'embaràs?
5. Malgrat que no s'expliquin directament els seus sentiments, com penseu que viu la seva faceta de mare? Domina la situació? Se sent desbordada?
 - a) Compareu el que s'explica al capítol XV i la primera part del capítol XVII.
 - b) Per poder anar a treballar, ha de deixar els nens sols a casa durant tot el matí (cap. XIX-XX). Penseu que és una decisió presa per pròpia voluntat? Qui l'aconseïlla?
 - c) De quina manera aprenen a estar-se quietes els nens mentre estan sols a casa? Per quin motiu ho fan (cap. XXI)?
6. Al capítol XVI, en Quimet torna a tenir malalties.
 - a) Expliqueu si tenen la mateixa significació que la dels primers capítols.
 - b) De quina manera es compara amb la Natàlia?
 - c) Com reacciona ella davant la malaltia?
7. Davant la manca de feina d'en Quimet, quina decisió pren la Natàlia?
 - a) Considereu que li fan bons tractes, els senyors de la casa? Per què?
 - b) Com veu la casa?
 - c) Quina reacció té en Quimet, davant la decisió de la Natàlia?
 - d) Penseu que la decisió de la Natàlia suposa un canvi en la seva manera de ser i de pensar? Per què?
8. En Cintet vol convèncer en Quimet perquè participi en els escamots.
 - a) Com reacciona la Natàlia? Expliqueu quins arguments dóna a en Cintet.
 - b) Com se sent la Natàlia, en general, davant la seva realitat quotidiana? Quins retrets fa?

9. Al final del capítol XXIV la Natàlia diu: *i, sense adonar-me'n, pensava en coses que em semblava que entenia i que no acabava d'entendre... o aprenia coses que tot just començava a saber...* (p. 110).

- a) Al capítol XXV, la Natàlia pren una decisió important. Quina? Per quin motiu? Com la porta a terme?
- b) Com reacciona davant un nou anunci de malaltia d'en Quimet?
- c) Penseu que comença a haver-hi un canvi en la seva manera de veure les coses? Per què?

2.1.3. Tot a passeig (capítols XXVI–XXXIV)

1. Expliqueu com se sent la Natàlia un cop ja han començat els aldarulls de la guerra. Fixeu-vos en les sensacions que té al capítol XXVI i en el que diu al principi del XXVII, després que en Quimet marxi al front d'Aragó.

2. Per què es queda sense feina? Penseu que aquesta devia ser una situació freqüent? Justifiqueu la resposta.

3. Com la veu en Mateu? Transcriviu el fragment on li diu què en pensa, d'ella (cap. XXVII).

4. La Natàlia pregunta a en Mateu per la Maria i ell li respon que mai no hi va haver cap Maria. Malgrat que no se'n fa cap comentari, com penseu que rep la notícia, la Natàlia? Escriviu un petit fragment seguint l'estil de la novel·la, on la Natàlia reflexioni davant aquest fet.

5. Quin argument li dona Mateu per anar a la guerra? Com valora aquesta decisió la Natàlia?

6. Al capítol XXX, la Natàlia retroba la seva amiga Julieta.

- a) Expliqueu quins motius té la Julieta per ser feliç.
- b) Quins motius argumenta la Natàlia com a causa de la seva manca de felicitat?
- c) Expliqueu el sentiment final de cadascuna de les dones. Transcriviu els fragments que ho expliciten.

7. En el capítol XXXI, la Natàlia explica la mort del seu pare. Quin sentiment li causa, aquesta mort? Per què us sembla que reacciona d'aquesta manera?

8. Expliqueu com és la relació familiar quan en Quimet torna del front regularment per visitar la Natàlia i els nens i portar-los menjar. Us sembla que és diferent de la que tenien abans? Per què? Exemplifiqueu-ho amb citacions de la novel·la.

9. Quina situació fa decidir la Natàlia a dur el nen a la colònia? Expliqueu els seus sentiments mentre el deixa i un cop l'ha deixat (cap. XXXII).

10. Busqueu informació sobre les colònies infantils durant la guerra a Barcelona. On n'hi havia? Qui hi anava? Qui les gestionava? Valoreu quina funció tenien i per què us sembla que a la novel·la s'explica que en Toni no hi encaixava, que es veia un nen molt diferent dels altres.

11. Quina comparació fa servir la Natàlia per explicar la sensació que li causa el mutisme de la seva filla, un cop han deixat el nen? Penseu que aquesta comparació afegeix més dramatisme a la situació que viu?

12. Quan li comuniquen la mort d'en Quimet, la Natàlia ha de fer el cor fort, tot i estar desfeta. Transcriviu els fragments on explica aquest estat (cap. XXXIII).

13. Quina reacció té quan li comuniquen la mort d'en Mateu? Per què s'ho agafa tan malament?

14. Al capítol XXXIII, la Natàlia diu: *Entre el temps de marxar els uns i entrar els altres, em vaig tancar al pis* (p. 140).

- a) Quin fet explica, aquest fragment?
- b) Com viu la Natàlia aquesta nova situació? Per què li diuen que és roja?
- c) Quin estat físic i emocional tenen, ella i els seus fills?
- d) Expliqueu el procés que la porta a prendre la decisió del suïcidi.

2.1.4. L'adroguer de les veces i la senyora Natàlia (capítols XXXV–XLVIII)

1. La Natàlia arriba al límit de la seva capacitat de resistència i això fa que vegi coses que potser no siguin reals. Expliqueu la seva sensació en sortir de l'església, on havia arribat seguint una dona.

2. Quina altra possibilitat de salvació considera, com a alternativa al suïcidi? Per què la desestima?

3. Quan va cap a l'adrogueria a comprar el sulfumant, amb quina intensitat percep totes les coses que l'envolten? Per què li passa, això? Transcriviu els fragments que denoten aquesta intensitat.

4. Quan ja ha sortit de la botiga amb el sulfumant i l'adroguer la crida, la Natàlia recorda l'episodi de la dona de la sal, l'episodi de Lot, de l'Antic Testament, que en Quimet havia esmentat una vegada que la seva mare havia fet el menjar dolç. Per què penseu que passa? Què us sembla que vol dir?

5. Com reacciona la Natàlia, en arribar a casa, després que l'adroguer li hagi ofert feina? Per què té aquesta reacció? Penseu que és el final o el principi d'alguna cosa? Justifiqueu la resposta.

6. Expliqueu com van recuperant la normalitat la Natàlia i els seus fills. Com recorden en Quimet?

7. Quines coses ofereix l'Antoni, l'adroguer, a la Natàlia en demanar-li que es casi amb ell?

8. Quan li demana per casar-se l'adroguer l'anomena Natàlia. Expliqueu què significa això.

9. Com reacciona ella davant la proposta de matrimoni? A qui ho comunica primer? Per què té respecte per la reacció dels nens?

10. Quan s'imagina que la casa de l'Antoni serà casa seva, què pensa? Com ho soluciona ell?

11. Llegint el capítol XLI, considereu que la Natàlia té motius per ser feliç? Per què?

12. En quines circumstàncies recorda en Quimet? Què li diu la seva filla que fa que, de nou, la Natàlia es trasbalsi tota? Expliqueu com se sent tancada a dins de casa.

13. Què li passa quan surt de casa després d'estar-hi tancada durant tant de temps? Quina decisió pren?

14. De cop, torna a veure coloms, però aquest cop els mitifica.
 - a) Expliqueu amb què els compara i on els situa.
 - b) Per què us sembla que ho explica a altres senyores del parc?
 - c) Com l'anomenen aquestes senyores?
15. Com valoreu la manera d'anar amunt i avall de la Natàlia? Per què us sembla que no vol estar-se a casa?
16. Per què diu que tot la feia plorar, al final del capítol XLIII?
17. Al capítol XLVI, la Natàlia sent el pas del temps d'una manera molt intensa. Transcriviu el fragment on explica aquesta sensació. Què la hi provoca?
18. En general, la Natàlia sempre fa una descripció positiva del físic dels seus fills. Busqueu-ne algunes al llarg de la novel·la i transcriviu-les. Penseu que amb els anys el seu paper de mare ha estat el més important per a ella? Justifiqueu la resposta.
19. Al capítol XLVII la Natàlia recupera el record dels coloms. Expliqueu com és aquest record.
20. Colometa-Natàlia-Senyora Natàlia. Expliqueu a grans trets quins moments de la vida de la protagonista marquen cadascun d'aquests noms.

2.1.5. La joventut que fugia (capítol XLIX)

1. Expliqueu quines sensacions té la Natàlia quan veu el tramvia i està a punt de creuar.
2. Transcriviu el fragment on explica com veu la plaça del Diamant. Com us sembla que es deu sentir ella? A què atribuïu aquest estat?
3. Què recorda d'en Quimet?
4. Com hi apareix en Mateu? Per què us sembla que apareix aquest personatge?
5. Què li sembla que li fuig, amb el crit que fa? Què implica, això? Com considera que l'havia afectada *aquella mica de cosa de no-res* (p. 188)?
6. Quins sentiments manifesta envers l'Antoni? Considereu que n'és conscient per primera vegada, d'aquests sentiments? Per què?
7. Com valoreu el mot final de la novel·la: *Contents...?*
8. Prenent com a guió els apartats que acabeu de treballar, redacteu un resum de la novel·la. Tingueu en compte, de tota manera, els punts que us proposem a continuació.
 - Qui explica la història?
 - Quines etapes de la vida de la protagonista s'expliquen?
 - Quins períodes històrics apareixen?
 - Amb quines etapes de la vida de la protagonista es corresponen?
 - Com viu aquestes etapes la protagonista?
 - A quina situació límit arriba? Causes.
 - Com es resol aquesta situació?
9. Més endavant, en l'apartat **Colometa i els altres**, us demanem un retrat físic de la protagonista. A partir d'aquest resum o seguint el fil de les respostes de l'apartat anterior, elaboreu ara un retrat psicològic de la Natàlia que contempli clarament la seva evolució al

llarg de la història i que porti per títol: *El llarg camí des de la pèrdua fins a la recuperació de la pròpia identitat*. El podeu il·lustrar amb fragments de la novel·la.

2.2. L'estructura

1. Per fixar l'estructura tradicional de la novel·la, ompliu la taula que teniu tot seguit.

	Capítols	Breu resum	Període històric
Plantejament			
Nus			
Desenllaç			

2. Feu ara una reordenació dels capítols tenint en compte només el període històric.

Període històric	Capítols	Breu resum
Els primers temps		
La República		
La Guerra Civil		
La postguerra		

— Quins canvis observeu? Us caldrien més apartats, tant en la taula de l'exercici anterior com en aquesta, o no? Justifiqueu la resposta

3. Ara elaboreu una taula cronològica on situeu, d'una banda, els esdeveniments principals de la novel·la i, de l'altra, els anys en què s'esdevenen. Per confeccionar-la, llegiu atentament el text següent:

Si hom sotmet a xifres el pas del temps dins de la novel·la en surt la progressió següent: Els primers catorze capítols passen en els anys previs a la Segona República. El temps que es pot calcular és el següent: des del capítol I fins al IX passa exactament un any, el X correspon a l'embaràs del primer fill i el següent al naixement. En el capítol XIV es proclama la República, la qual cosa vol dir que som a l'any 1931, i en el XV es dona la nova el segon embaràs i el naixement de Rita, tot precisant que ha passat un any i mig d'ençà del primer embaràs. Els anys de la República, fins l'estiu de 1936, tenen una durada d'onze capítols (del XIV al XXV) i la Guerra Civil comença en el XVI, per allargar-se fins al XXXIII. Finalment, la postguerra comprèn quinze capítols (des del XXXIV fins al XLIX) i s'escolen un grapat d'anys perquè la novel·la es clou quan el fill fa el servei militar i Rita, la noia, es casa amb Vicenç. Només en la suposició que Rita tingui de divuit a vint anys (es remarca que és molt jove per casar-se), vol dir que els anys de postguerra a La plaça del Diamant arriben fins a finals dels anys quaranta o primers cinquanta. Rita neix poc després de la proclamació de la segona República, i, suposant, com s'ha dit, que es casi entre els divuit i els vint, vol dir que la cloenda de la novel·la es situa a l'entorn de 1950.

Isidor Cònsul, "La plaça del Diamant de Mercè Rodoreda", dins *Lectures de literatura catalana 2002–2004* (p. 268)